

1 Οκτωβρίου 2019

Πως ένας Ινδιάνος φύλαρχος Mohawk έγινε Ορθόδοξος (μέρος 1ο)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΕΝΟΣ ΙΝΔΙΑΝΟΥ...

Σάββατο βράδυ. Λιγοστά φώτα. Στη Ρωσική Μητρόπολη των Αγίων Πέτρου και Παύλου ο εσπερινός μόλις έχει αρχίσει. Οι σκιερές σιλουέτες των λιγοστών πιστών που παρευρίσκονται, παίρνουν όγκο καθώς ανάβουν τα κεριά σταμανουάλια. Το τέμπλο υποβλητικό, φτιαγμένο από έμπειρους τεχνίτες στις αρχές του αιώνα...

Είναι η δεύτερή μου φορά στον Εσπερινό, πάνε χρόνια τώρα... Το «φως ιλαρόν» στα σλαβονικά δημιουργεί μια αίσθηση εσώτερης γαλήνης και ανάπαυσης. Όλα δέονται τούτη την ώρα για την μέρα που φεύγει και για την μέρα που έρχεται. Μετά την τρέλα της μέρας τούτο το ευχαριστιακό καταφύγιο καθησυχάζει τα θηρία του νου...

Μέσα στο ημίφως διακρίνω μερικά προφίλ. Μια γερόντισσα ρωσίδα με το εγγονάκι της, ένα ψηλό ξερακιανό μεσήλικα, μια κοπελίτσα γύρω στα δεκαπέντε, μια νεαρή οικογένεια με τα δύο τους παιδάκια... και ξάφνου το μάτι μου πέφτει κοντά στο μεγάλο παράθυρο.

Ακριβώς από κάτω διακρίνω μια μορφή αλλιώςτική από τις άλλες. Ένας πενηντάρης Ινδιάνος με έντονα χαρακτηριστικά και με μαλλιά δεμένα κότσο που έφταναν μέχρι τη μέση. Το βλέμμα μου σταμάτησε πάνω του. Μια περίεργη αληθινά φιγούρα...

Στο τέλος της ακολουθίας δεν κρατήθηκα. Πήγα κοντά του να τον γνωρίσω.

-Γιάννης, του λέω στα Αγγλικά. Καλώς ήρθες.

- Βλαδίμηρος, μου απαντά.

- Είμαι Έλληνας, εσύ; τον ρωτώ.

- Και εγώ, μου λέει.

Κάπου εκεί τα 'χασα. Ήταν το μόνο που δεν περίμενα ν'ακούσω!

- Μιλάς Ελληνικά; του λέω.

Σκέφτεται λίγο και μετά μου απαντά.

- «Εν αρχή ην ο Λόγος και ο Λόγος ην προς τον Θεόν και Θεός ην ο Λόγος».

Τελειώνοντας τη φράση του ξεκαρδίζεται στα γέλια. Δεν ξέρω τι να πω.

-Είμαι Ινδιάνος, μου λέει κοφτά. Κάπου όμως αισθάνομαι και Ρώσος και Έλληνας και Σέρβος και Ρουμάνος, γιατί... ξέρεις είμαι και Ορθόδοξος...

Το μάτι του γυάλισε και μαζί, και το δικό μου φυλλοκάρδι...

Κάπως έτσι γνωριστήκαμε με τον Βλαδίμηρο. Το πραγματικό του όνομα ήταν Frank Natawe, πριν γίνει ορθόδοξος και βαπτιστεί Βλαδίμηρος. Ήθελα πάρα πολύ να μάθω την ιστορία του, από περιέργεια και ενδιαφέρον συνάμα.

Κάποτε, αρκετά αργότερα, γίναμε φίλοι. Ανταλλάξαμε κουβέντες και περιπάτους πολλούς, κυρίως στο χωριό του το ινδιάνικο. Μου 'δειξε δρόμους και τρόπους άγνωστους σε μας τους λευκούς. Πάντα απλά και ανεπιτήδευτα. Χωρίς ίχνος έπαρσης. Είχα κοντά του μια έντονη αίσθηση μαθητείας και, όταν την εξομολογιόμουν σ' αυτόν, κείνος μου 'λεγε πως τα ωραία πράγματα είναι αμοιβαία.

Μου 'χει μείνει αξέχαστο τον πρώτο καιρό όταν παρασυρμένος από νεανικό ενθουσιασμό του 'κανα δύσκολες ερωτήσεις. Εκείνος ατάραχος μου 'λεγε:

- Δεν ξέρω, θα μου πεις εσύ;

Κι όταν μια φορά βαρέθηκα ν' ακούω το «δεν ξέρω» τον παρακάλεσα επίμονα να μου πει κάτι, εκείνος με λυπήθηκε και μου 'πε:

Δεν ξέρω, θα μου πεις εσύ;

Κι όταν μια φορά βαρέθηκα ν' ακούω το «δεν ξέρω» τον παρακάλεσα επίμονα να μου πει κάτι, εκείνος με λυπήθηκε και μου 'πε:

- Ε! αφού επιμένεις θα σου πω, αφού ρωτήσω πρώτα τη φίλη μου.

Πετάχτηκε όρθιος και στη συνέχεια ξαπλώθηκε στο χώμα και έβαλε το αυτί του πάνω στη γη...

- Τί κάνεις εκεί; του λέω.

- Ρωτάω τη γης, μου λέει και, πριν καλά-καλά συνέλθω από τη σαστιμάρα μου, συνέχισε μισοδιστακτικά:

- Σαν τον Αλιόσα τον Καραμάζωφ.

Από τότε δεν επέμενα ξανά για απαντήσεις. Μάλλον ζούσα μαζί του την έκπληξη της ατάραχης αστραπής που γεννάει βροχούλα και τρέφει τη γης...

Πάει λίγος καιρός που ο Βλαδίμηρος έφυγε από κοντά μας. Το τέλος του με συγκλόνισε μαζί με τη διαθήκη του...

ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΙΝΔΙΑΝΟΙ...

Τώρα πια που η αίσθηση της μορφής του αντί να ξεχαστεί παραβγαίνει μπροστά μου συχνά-πυκνά, είπα να καταγράψω στο χαρτί περιστατικά, εικόνες, αναμνήσεις, λόγια και εκφράσεις του, δίνοντας έτσι ένα σκιαγράφημα της παρουσίας του ανάμεσά μας... μπας και ακούσει και το δικό μου τ' αυτί... την πολύκροτη σιγή της μάνας γης του Βλαδίμηρου, κατ' εμένα Καραμάζωφ...

Γεννήθηκε στον καταυλισμό των Ινδιάνων (Indian reserve) Caughnawaga, έξω από το Μόντρεαλ, όπου και έζησε μέχρι την κοίμησή του.

Το χωριό έχει σήμερα 5.000 Ινδιάνους. Φτιαγμένο με κυβερνητική δαπάνη, δίπλα στο ποτάμι, στεγάζει το μεγαλύτερο μέρος των Ινδιάνων της περιοχής. Οι Ινδιάνοι, ως οι μόνοι αυτόχθονες της Αμερικής μαζί με τους Εσκιμώους, απολαμβάνουν ιδιαίτερα προνόμια και μεταχείριση, λόγω του ότι παραχώρησαν εκτάσεις από τη «μητέρα γη», όπως την αποκαλούν, στους λευκούς αδελφούς τους. Τα προνόμια αυτά, όπως το να μην χρειάζεσαι διαβατήριο και συγχρόνως να απολαμβάνεις την κρατική μέριμνα, ερμηνεύονται μερικές φορές σαν σκόπιμη προσπάθεια των λευκών να κρατήσουν τους Ινδιάνους αμόρφωτους και τεμπέληδες, πράγμα που συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό.

Το ποσοστό των αλκοολικών είναι πολύ υψηλό. Ο αγώνας για επιβίωση, ως ομάδας, είναι η καθημερινή τους μέριμνα, μαζί με την διαιώνιση των παραδόσεών τους, για τις οποίες αισθάνονται ιδιαίτερη υπερηφάνεια. Διοικούνται με έναν ιδιότυπο τρόπο, που ίσως έχει όμως πολλά να διδάξει στις σύγχρονες «πολιτισμένες» πολιτικές και κοινωνικές μας δομές.

Το ανώτερο όργανο είναι η Ομοσπονδία (Confederation) όλων των Ινδιάνικων φυλών. Υπάρχει σεβασμός στους αρχηγούς και τους γέροντες (elders) και γερόντισσες κάθε φυλής από γενιά σε γενιά. Η αγάπη και ο σεβασμός του ενός για τον άλλον αποτελεί το θεμέλιο της Ομοσπονδίας.

Στο χωριό Caughnawaga υπάρχουν βασικά 3 φυλές Ινδιάνων.

Η πλειοψηφία όμως είναι Mohawk (Μόχακ). Το χωριό υπάρχει από το 1600 περίπου και αποτελεί το κυριότερο κέντρο της φυλής Mohawk. Παραδοσιακά οι Ινδιάνοι ήταν ψαράδες, κυνηγοί και τεχνίτες ξύλου και δερμάτων. Οι τελευταίες γενιές ασχολούνται περισσότερο με τις σιδηροκατασκευές και τις οικοδομές.

«Το χωριό μας», μου λέει ο Βλαδίμηρος, «μαζί με αρκετούς άλλους Ινδιάνικους καταυλισμούς, μεταστράφηκε τον 18ο αιώνα σ' ένα μεγάλο βαθμό σε Ρωμαιοκαθολικό προτεκτοράτο.

Στην πραγματικότητα οι Καθολικοί μισσιονάριοι επεδίωξαν πάση θυσία την ομαδική μεταστροφή δια της βίας.

Όχι με αγάπη, αλλά με την θηλιά στο λαιμό. Καταπάτησαν παραδόσεις αιώνων και χρησιμοποίησαν άλλες σαν εφελθέρια για τα δικά τους σχέδια...

Εγώ, μέχρι τα 32 μου ακολούθησα την πεπατημένη οδό. Όπως έλεγε η μάνα μου που ήταν η γερόντισσα αρχηγός της φυλής:

«Τη μέρα Ρωμαιοκαθολικός για τα μάτια του κόσμου και το βράδυ Ινδιάνος για τα μάτια της ψυχής...»

Τότε όμως στα 32 μου δεν άντεξα τον στενό κλοιό, τη θηλιά που φορούσα, και επαναστάτησα με τον δικό μου τρόπο... Έψαξα για χρόνια στις ρίζες μας, έμαθα όλες τις γλώσσες μας, σπούδασα στα Πανεπιστήμια των λευκών που για Ινδιάνο της γενιάς μου ήταν το πιο ασυνήθιστο.

Με είχαν για χρόνια περιοδεύοντα Λέκτορα Συγκριτικής γλωσσολογίας. Πολλές φορές ανέντιμα έπαιρνα την θέση παλιάτσου στα ακαδημαϊκά τους παιχνίδια, μια και γι' αυτούς ήμουν πουλί σπάνιο, εξωτικό, με άλλα φτερά...

Σύγκρινα τις δικές μας λέξεις με τις δικές τους τις Γαλλικές και Αγγλικές, τα χούγια τα δικά μας με τα δικά τους.

Ήταν φορές που ένιωθα πως με κοιτούσαν σαν αρχαιολόγοι που ψαχούλευαν απολιθώματα... Για μένα όμως και μόνο η συνάντηση αυτή, η πολιτισμική άσχετα με την ανταπόκριση είχε χαρά και λύπη μαζί.

Η δική μου επανάσταση βροντούσε γιατί ήταν αθόρυβη σαν του λαγού το πάτημα...

Η μάνα μου ο στύλος του χωριού ήταν για μένα πηγή σοφίας και πόνου μεγάλου.

Ήταν ο ... Ινδιάνικος Ζωσιμάς μου...»

(Πήρε βαθιά ανάσα και συνέχισε...)

ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ...

«Ο δρόμος μου προς την Ορθόδοξη Εκκλησία ήταν «κρυφό μονοπάτι», όπως λέμε στη γλώσσα μας. Κάποτε όμως το δίχτυ της με έπιασε και από τότε πορεύομαι πολύ διακριτικά, κουβαλώντας ένα βαρύ Σταυρό.

Η αφορμή για μένα ήρθε από την γλωσσολογία. Πάντα ήταν ο τομέας που με εντυπωσίαζε.

Παίρνοντας μαθήματα γλωσσολογίας, συγκινήθηκα κάποτε διαβάζοντας τους βίους των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, που ονομάζονται Απόστολοι των Σλάβων.

Μου προξένησε ιδιαίτερο ενδιαφέρον το Κυριλλικό αλφάβητο και η μετέπειτα σλαβονική γλώσσα. Ρώτησα τον καθηγητή μου αν μπορούσα να ακούσω κάπου να μιλάνε σλαβονικά. Μου είπε να επισκεφτώ μία από τις Ρωσικές εκκλησίες. Τηλεφώνησα στη μια και απάντησε ο αυτόματος τηλεφωνητής.

Τηλεφώνησα στην άλλη και μια συμπαθητική φωνή μου είπε πως κάνουν εσπερινό στις 7 το βράδυ και Λειτουργία την Κυριακή στις 10 πμ. Ρώτησα αν μπορώ να πάω. Μου απάντησε βεβαίως. Του είπα πως δεν είμαι Ρώσος ούτε Ορθόδοξος.

Μου αποκρίθηκε πως η Ορθόδοξη Λειτουργία δεν είναι μόνο για τους Ρώσους ούτε μόνο για τους Ορθοδόξους, αλλά για όλο τον κόσμο. Πήρα λοιπόν το θάρρος να πάω ένα Σάββατο για ν' ακούσω σλαβονικά και να γνωρίσω τον παπά, που μου μίλησε τόσο όμορφα.

Ήταν ένας ιερομόναχος από το Μαυροβούνι. Το όνομά του π. Αντώνιος... Τώρα συγχωρέθηκε κι αυτός...

Λοιπόν το πρώτο Σάββατο που παρακολούθησα τον Ορθόδοξο εσπερινό στο μητροπολιτικό ναό των αγίων Πέτρου και Παύλου έζησα κάτι το πρωτόγνωρο. Βλέποντας τις εικόνες, ακούγοντας τις μελωδίες, βλέποντας τις μετάνοιες και τα προσκυνήματα, μυρίζοντας το θυμίαμα, ήταν σαν να βρήκα το “κρυφό μονοπάτι”»...

«Δεν θα το πιστέψεις, αλλά, από τότε κάθε λίγο και λιγάκι βρίσκω παραλληλισμούς ανάμεσα στην παράδοση των Ινδιάνων και στην Ορθόδοξη παράδοση.

Κάπου μέσα μου αυτή μου η ανακάλυψη ολοκλήρωνε το Ινδιάνικο ήθος μου και κάπου το συμπλήρωνε. Τον πρώτο καιρό πετούσα στα σύννεφα. Στην πρώτη μου λειτουργία ρώτησα αν μπορώ να μείνω μετά από τις ευχές των κατηχουμένων...

Μου λένε: κάθισε... Κάθισα κι εγώ σαν Ινδιάνικος σκύλος!

Από τότε πήγαινα συχνά. Στην αρχή τις Κυριακές, μετά και τα Σάββατα, αργότερα και τις καθημερινές, όταν είχε μεγάλες γιορτές. Δεν πέρασε πολύς καιρός κι ένα βράδυ είχανε εξομολόγηση μετά τον εσπερινό. Ήτανε Σαρακοστή. Στο τέλος ζητούσαν συγχώρεση όλοι από τον παπά. Εκείνος τους έβαζε το πετραχήλι και τους σταύρωνε. Πήγα και 'γω στην ουρά. Μου 'παν:

- Δεν μπορείς, δεν είσαι Ορθόδοξος. Αυτό είναι μυστήριο!

- Μα μυστήριο είναι όλη μας η ζωή, είπα.

Ξανασκέφτομαι και τους ρωτάω:

- Λοιπόν, και πως μπορώ να γίνω;

- Να μιλήσεις του παπά, μου λένε.

Δεν πέρασε πολύς καιρός και θέλησα να γίνω Ορθόδοξος. Την ημέρα που θα γινόμουνα είχε χιονοθύελλα και δεν μπορούσα να βγω από το χωριό. Αναβλήθηκε για την γιορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου. Έτσι κι έγινε...

Με ονόμασαν Βλαδίμηρο !

Πολύ πιο ύστερα που ξανασκεφτόμουν την είσοδο στην Ορθόδοξη εκκλησία, ανέσυρα από τις μνήμες μου μια μορφή επιβλητική ενός Σέρβου ιερέα, που όταν ήμουν μικρός είχε επισκεφτεί το χωριό μας. Μου 'χε κάνει ιδιαίτερη εντύπωση η μορφή και ο τρόπος του. Η μάνα μου θυμάμαι είχε πει:

-Να και ένας που δεν κάνει προπαγάνδα για την αλήθεια του...»

Πέρασε καιρός και αποφάσισα και πάλι να τον επισκεφτώ. Αυτή την φορά πήγα μαζί μου δύο φίλους μ' ένα μικρό αυτοκινητάκι και εφοδιασμένοι με κασετόφωνα και μικρόφωνα κινήσαμε ένα ηλιόλουστο πρωινό για το χωριό του, το Caughnawaga. Μας σύστησε να ανταμώσουμε στο ραδιοφωνικό σταθμό των Ινδιάνων, μια και αυτός για αρκετά χρόνια εκτελούσε χρέη ραδιοσχολιαστή και μας υποσχέθηκε βόλτες και κουβέντες στα δικά τους λημέρια...

Τον βρήκαμε πράγματι στο Ραδιοφωνικό σταθμό του χωριού, με τα ακουστικά στα αυτιά, να διαβάζει σε μία-μία στις ινδιάνικες γλώσσες την πρωινή προσευχή. Μετά στα γαλλικά και τα αγγλικά. Βέβαια οι ακροατές του... δεν έβλεπαν το δικό του

σταυροκόπημα.

Τον περιμέναμε με ευλάβεια να τελειώσει... Έβγαλε τα ακουστικά και ήλθε κοντά μας. Ήτανε ομιλητικότερος από άλλες φορές και μάλλον ευδιάθετος...

- Τι θέλετε να σας πω; ρώτησε καλόκαρδα. Σάματις τί να θέλατε εσείς να μάθετε από μένα;

- Πες μας ό,τι θες, του αποκρίνεται ο Γρηγόρης. Να, ας πούμε για τον λαό σου, τις γιορτές σας, την αποστολή σου...

- Πας πολύ γρήγορα, απάντησε. Ένα-ένα.

- Λοιπόν, ο λαός μου...

Του πήρε καιρό να απαντήσει. Καθόταν σε μια πολυθρόνα και διαπίστωσε πως δεν τον βόλευε... Την παράτησε και κάθησε στο χαγιάτι... να 'ρθει στο επίπεδό μας...

συνεχίζεται...